

MIHA VIPOTNIK

Obrazi analognega /
Kvantizacija rdeče

Prikaz filmskega / video
opusa Mihe Vipotnika iz let
1974–2018

januar–junij 2020

kinoteka

SCCA - LJUBLJANA
Zavod za sodobno umetnost

Obrazi analognega / Kvantizacija rdeče:
Prikaz filmskega / video opusa Mihe
Vipotnika iz let 1974–2018

Na naslovnici: **Videogram 4**, Miha Vipotnik,
1976/79

Izdajatelj: Slovenska kinoteka, Miklošičeva
28, 1000 Ljubljana

Za izdajatelja: Ivan Nedoh

Kuratorja: Barbara Borčič, Peter Cerovšek

Besedilo: Barbara Borčič

Jezikovni pregled: Mojca Hudolin

Uredili: Barbara Borčič, Varja Močnik

Priprava programa: SCCA-Ljubljana in
Slovenska kinoteka

Fotografije: Miha Vipotnik, SCCA-Ljubljana

Oblikovanje in priprava za tisk: Maja Rebov

Tisk: Matformat

Distribucija: DPG

Naklada: 2000 izvodov

Zahvale: Zemira Alajbegović Pečovnik,
Marko Cotič, Kristina Čudina, Meta Česnik.

Slovenska kinoteka
Miklošičeva 28, Ljubljana
www.kinoteka.si

Miha Vipotnik: Osem, dvokanalna videoinstalacija, 1992, zanka 8 minut
Dvokanalna video instalacija na podlagi kratke zgodbe iz knjige *Moment of Silence* Tomislava Longinovića (1990) na temo razpada Jugoslavije in iskanja identitete govori o izkušnji zgodovine in norosti z zastojem misli in pomenjenja. Vipotnik je instalacijo pripravil za razstavo Remember Yugoslavia v New Yorku (1991–92), vendar jo je na koncu zaradi nacionalističnih tendenc srbskih umetnikov umaknil iz selekcije.

Instalacija bo na ogled na otvoritveni večer v kavarni Kinoteke.

OBRAZI ANALOGNEGA / KVANTIZACIJA RDEČE

Prikaz filmskega / video opusa
Mihe Vipotnika iz let 1974–2018

Pri pripravi programa avtorskega opusa Mihe Vipotnika s projekcijami, z razstavo in s spremljevalnim programom sodeluje Zavod SCCA-Ljubljana, ki v arhivu Postaja DIVA (dostopnem tudi na spletu <http://www.e-arhiv.org/diva/MihaVipotnik>) hrani njegova dela in jih v zadnjem času še posebno sistematično raziskuje, analizira in predstavlja v mednarodnem prostoru, saj gre za umetnika, ki je odločilno zaznamoval začetke ustvarjalnosti na področju videa pri nas in vplival tudi na nadaljnji razvoj filma, videa in medijske umetnosti. Ponosni smo, da bo odslej Vipotnikov opus v arhivu hranila tudi Slovenska kinoteka, v najboljši kakovosti na nosilcih LTO.

Dela Mihe Vipotnika bodo tokrat prvič celovito postavljena na ogled ter v razmislek strokovnjakom in širši javnosti. Želimo si, da bi spodbudila analitični in kritični odziv, k čemur bo pomembno prispevalo tudi sodelovanje z revijo *KINO!*. Program nas bo s projekcijami enkrat na mesec vse od januarja do junija peljal skozi štiridesetletni opus, ki obsega več kakor petdeset avtorskih del, od zgodnjih analognih na celuloidnem in magnetnem traku do poznejših digitalnih v datotekah in na spletnih platformah. S tem bo sklenjen lok od zgodnje eksperimentalne procesualnosti do kinematične naracije.

V programu bodo poleg avtorja sodelovali poznavalci filma, videa, novih medijev in avtorjevih del: dr. Melita Zajc, dr. Nika Grabar, Barbara Borčič, Peter Cerovšek in Igor Prassel. Na otvoritveni večer bo Vipotnikov opus vpeljala medijska teoretičarka Melita Zajc, ki bo po projekciji vodila pogovor z avtorjem. V naslednjih mesecih bodo ob projekcijah potekale krajše tematske predstavitve in pogovori z Miho Vipotnikom.

Razstava **Screen Memory** v kinotečni dvorani in dvokanalna videoinstalacija **Osem** v kavarni (na otvoritveni večer) skušata prikazati tudi večmedijsko razsežnost Vipotnikove umetniške prakse.

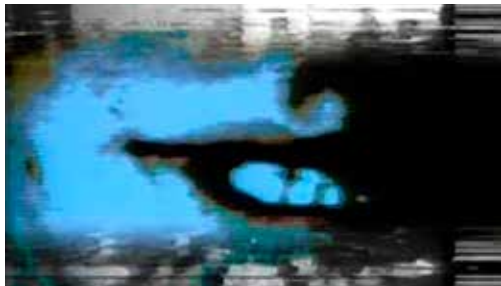
Vse to je dober razlog za veselo praznovanje, saj se obeta tudi nadaljevanje tovrstnega sodelovanja na področjih prikazovanja, kritiške refleksije in hranjenja pomembne avdiovizualne kulturne dediščine.

Program (januar–junij 2020)

29. 1. sreda

20.00

Program I

Filmski / video opus Mihe Vipotnika odpirajo program avtorjevih zgodnjih eksperimentalnih in performativnih del, razstava **Screen Memory** in dvokanalna videoinstalacija **Osem**. Osrednje mesto programa pripada **Videogramu 4**, ki se umešča v anale slovenske sodobne umetnosti kot začetek eksperimentalnega videa in večmedijske umetnosti.

Projekcijo bo s predavanjem uvedla medijska teoretičarka dr. Melita Zajc in v pogovoru po projekciji z avtorjem razprla specifične razsežnosti njegove filmske in medijske prakse.

Pred projekcijo bo otvoritev Vipotnikove razstave Screen Memory in njegove video instalacije Osem.

Moda za vas (napovednik) | Slovenija (Jugoslavija), 1974, digitalni format (posneto na 16 mm), 4:3, barvni, 30"

Videogram 4 | Slovenija (Jugoslavija), 1976/79, digitalni format (posneto na 2" odprti trak in U-matic), 4:3, barvni, 28'

It Brings Luck | Slovenija (Jugoslavija), 1984, digitalni format (posneto na U-matic), 4:3, barvni, 2'30"

Insert iz otroške oddaje "A" | Slovenija (Jugoslavija), 1985, digitalni format (posneto na U-matic), 4:3, barvni, 1'16"

Prostor 2 | Slovenija (Jugoslavija), 1986, digitalni format (posneto na U-matic), 4:3, barvni, 1'52"

11. 2. torek

20.00

Program II

Skrbno izbrano naključje podob v dialogu z besedo priključuje niz asociacij in poetičnih figur. Od pripovedi govoreče glave, ki se preobrazi v poezijo montažnega reza in najdenih posnetkov, ki tkejo portret pesnika, do avtorjeve kinematične uprizoritve pesmi samih. Program, predstavljen v slogu televizijske sheme, prekinjajo avtorjevi reklamni spoti.

Don't Panic | Slovenija (Jugoslavija), 1984, digitalni format (posneto na U-matic), 4:3, barvni, 6'34", ap

reklama Ljubljanske mlekarne: kornet Zlatorog | Slovenija, 1996–2002, digitalni format (posneto na Super 16 mm), 4:3, barvni, 36"

reklama Krka: Vitaskin | Slovenija, 1996–2002, digitalni format (posneto na Super 16 mm), 4:3, barvni, 20"

reklama Peko (1) | Slovenija, 1996–2002, digitalni format (posneto na Super 16 mm), 4:3, barvni, 30"

Sočasja | Slovenija, 2017, digitalni format, 16:9, barvni, 52'

reklama Zelene doline: Jogurt | Slovenija, 1996–2002, digitalni format (posneto na DigiBeta), 4:3, barvni, 26"

reklama Mura: LeOna | Slovenija, 1996–2002, digitalni format (posneto na Super 16 mm), 4:3, barvni, 30"

reklama Peko (2) | Slovenija, 1996–2002, digitalni format (posneto na Super 16 mm), 4:3, barvni, 30"

France Prešeren: Gazele | Slovenija, 2000, digitalni format (posneto na Hi8), 4:3, barvni, 25'

3. 3. torek

21.00

Program III

Program tematizira osebni in družbeni nadzor, vzdušje politične nestabilnosti in vojaških intervencij. Prevladujoča peščena barva okolja, ki asociira bližnjevzhodne konflikte, sproža občutek nelagodja in nemoči ter morda napoveduje prihajajočo kataklizmo. Vtis hermetičnosti in izkušnje sodobne oblike samote in ranljivosti potencirajo izmenjevanje satelitskih in internetnih posnetkov, konfrontacija velikih planov, frenetično preklapljanje različnih medijskih formatov in vertikalni obrat slike.

Program bo uvedla Nika Grabar.

Path of Crazy Wisdom | ZDA, 1988/96, digitalni format (posneto na Super VHS, Beta SP), 4:3, barvni, 9'58", svp

reklama Banka Celje: Zapornik | Slovenija, 1997, digitalni format (posneto na Super 16 mm), 4:3, barvni, 45"

Smeh | Slovenija, 2015, digitalni format, 9:16, barvni, 3'16"

Lumino Auro | Libanon, 2011, digitalni format (posneto na miniDV), 1.85, barvni, 24'

Stratifikacija lune | Libanon, 2015, digitalni format, 16:9, barvni, 53'28", svp

7. 4. torek

21.00

Program IV

Miha Vipotnik je v okviru ustvarjalnega delovanja na RTV Ljubljana in pozneje RTV Slovenija realiziral tudi številne programe popularne in alternativne glasbe. V sodelovanju z glasbeniki so nastali posnetki koncertov in glasbeni spoti, za katere je značilno netipično avdiovizualno eksperimentiranje in manipuliranje elektronskega signala.

Lenora (iz oddaje Večer z Matejo Koležnik in njenimi prijatelji) | Slovenija (Jugoslavija), 1983, digitalni format (posneto na U-matic), 4:3, barvni, 4'50"

Na lepem prijazni: Faeton (oddaja Jugo rock) | Slovenija (Jugoslavija), 1981, digitalni format (posneto na 2" odprti trak), 4:3, barvni, 5'

Pankrti: Rdeči album (oddaja Pop godba) | Slovenija (Jugoslavija), 1984, digitalni format (posneto na VHS, 2" odprti trak), 4:3, barvni, 25'51"

Insert iz oddaje Novoletni disco | Slovenija (Jugoslavija), 1983, digitalni format (posneto na 2" odprti trak), 4:3, barvni, 3'

k.u.t. GAS: Fantazija | Slovenija, 2001, digitalni format (posneto na Beta SP), 16:9, barvni, 2'43"

Andrej s Stražišča | Slovenija (Jugoslavija), 1984, digitalni format (posneto na 1" odprti trak), 4:3, barvni, 49'

6. 5. sreda

21.00

Program V

Procesualnost v smeri naracije in eksperimenta, ki na poetičen način sproža vrsto asociacij, je značilna tudi za Vipotnikovo interpretacijo igranih prizorov. S kamero zaustavljena in montirana podoba je njegova prepoznavna ustvarjalna tehnika, avtorski podpis njegove eksperimentalne avdiovizualne prakse. Poleg tega vztrajno preizkuša meje prostora in medija ter mu nalaga povsem nove funkcije.

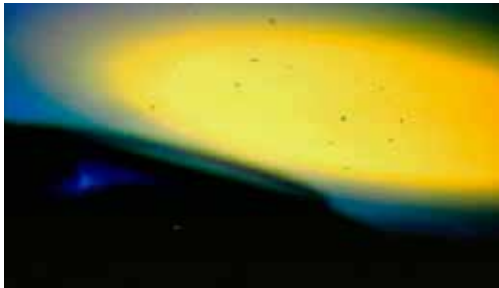
Program bo uvedel Peter Cerovšek.

Video 8 Sketch Tape No. 1 + No. 3 | ZDA, 1988, digitalni format (posneto na Video 8, U-matic), 4:3, barvni, 2'30"

Did You Say Action? (Taco Cheap, Taco Deep) | ZDA, 1989, digitalni format (posneto na Video 8, U-matic), 4:3, barvni, 16', svp

Atmosfera | Slovenija, 2004, digitalni format, 16:9, barvni, 10'14"

Moč usode | Slovenija, 2001, digitalni format (posneto na DigiBeta), 4:3, barvni, 51'

24. 6. sreda

21.00

Program VI

Dokumentarni in arhivski posnetki, predmeti in podobe so na novo urejeni in ustvarjajo vizualno-zvočno kompozicijo. Miha Vipotnik z inovativnimi prijemi, z besedo in jezikom posega v prostor mednapisov in podnapisov ter preči tradicionalno polje podobe in zvoka v mediju filma in videa. Besedilo nastopa v funkciji simbola, podobe in nosilca sporočila ter soustvarja avtorjevo osebno mitologijo.

Program bosta uvedla pogovor z Miho Vipotnikom in predstavitev projekta skupnega arhiviranja video- in filmskih del SCCA-Ljubljana in Slovenske kinoteke; sodelovali bodo Barbara Borčič, Peter Cerovšek in Igor Prassel.

Krst pod Triglavom | Slovenija (Jugoslavija), 1987, digitalni format (posneto na U-matic, 1" odprti trak), 4:3, barvni, 23'

Besede | Slovenija, 2013, digitalni format, 1:85, barvni, 13'

Čas alikvotnih delcev | Slovenija, 2013, digitalni format, 1:85, barvni, 12'

Človek poslušanja | Slovenija, 2008, digitalni format (posneto na Hi8, Beta SP), 16:9, barvni, 19'

Večmedijski projekti in instalacije (izbor)

Poleg filmov in videodel Miha Vipotnik ustvarja tudi večmedijske projekte, instalacije in ambiente, ki jih koncipira *in situ*, pri tem pa upošteva specifične prostora in časa. V procesu dela spozna okolje, zbira gradivo, raziskuje in interpretira. Zanimajo ga tako uradna zgodovina kot intimne zgodbe, ki jih postavi ter s tem razbije linearno naracijo in dekonstruira mite.

Multivizija Videograma 4, Galerija Riharda Jakopiča, Ljubljana (1979) | Stopnišče / vodnjak (z glasbeno skupino Saeta), Moderna galerija, Ljubljana (1980) | Eight (s Tomislavom Longinovičem), Art Space Gallery, San Francisco (1989) | tipOpera (z Ear Unit of California & Eva Beglarian), Los Angeles County Museum of Art (1994) | Popotovanje na konec koncev, Mestna galerija, Ljubljana (2000) | Conundrum of Time: Clepsydra, USEK Gallery, Bejrut (2002) | Mercury Falling, Galerija Škuc, Ljubljana (2003) | Atmosfera, Evrocenter, Ljubljana (2004) | Metroljub/Mesto pod zemljo, Bežigrjski dvor/Plava laguna, Ljubljana (2006) | Žvoneški iz dežele Kijeni, Galerija sodobne umetnosti, Celje (2006) | Sen/za TV, Jakopičeva galerija, Ljubljana; 15. mednarodni festival računalniških umetnosti, Umetnostna galerija, Maribor (2009) | Prodine običajnega, Moderna galerija: Mala galerija, Ljubljana (2010) | Doma (SCCA-Ljubljana: Video obrat), Galerija Vžigalica, Ljubljana (2012) | In Medias Res, Galerija Station, Bejrut (2014) | Vertikalni trki, Galerija Station, Bejrut (2015).

Umetniška praksa Mihe Vipotnika

Miha Vipotnik je eden tistih umetnikov, ki so gibljive slike prepoznali kot svoje temeljno izrazno sredstvo že zelo zgodaj in so v njem dejavni še danes, pa naj gre za filme ali enokanalna videodela, ki jih pogosto vključuje tudi v kompleksne večmedijske projekte. V projektu **Videogram 4** je z individualno rabo profesionalne televizijske videotehnologije, s formalnim raziskovanjem videojezika in z elektronskim eksperimentiranjem – s sintetizatorjem, z osciloskopom in montažno mizo – že sredi sedemdesetih let vzpostavil razsežnosti videa, ki so pripadale slikarski in performativni procesualnosti. Z motenjem signala in možnostmi transformacije podobe je razgradil sliko in hkrati napovedal tudi narativni potencial videa in tehnološke inovacije.

Raziskovalno eksperimentiranje z medijem in sam proces predvajanja ostajajo osnovni gradniki njegovega ustvarjanja, s katerim raziskuje vpliv tako spremenjenih podob na potek svojih zgodb. Naracija iz abstraktnega prostora prehaja v kinematični prostor-čas, neartikuliran in fragmentaren jezik pa sčasoma postaja vse bolj dialoški in oseben.

Vipotnikovo umetniško prakso zaznamuje filmska izkušnja, za katero so značilne performativnost, poudarjena časovna komponenta in procesualnost v grajenju enigmatičnih osebnih pripovedi, ki imajo družbene in politične razsežnosti. Ne poučuje in nas ne usmerja, prej nam daje namige. Z inovativno rabo kamere in montaže, s postavitvijo in z osvetlavo, s protagonisti in skupno igro uprizarja prizore in sekvence v obliki anagramov ali rebusov kot palimpsest podob, napisov, zvoka in govora. Z zaustavljenimi posnetki, ponovitvami, premestitvami, pospešitvami, prekrivanji, prelivi in rezi v svet (gibljivih) podob vstavi bolečo konkretnost in ambivalentnost ter ustvarja vzdušja nestabilnosti, poetičnosti, sanjskosti ali nelagodja, ki vodijo k razmisleku.

Miha Vipotnik (1954) je slikar in režiser z večmedijsko in interdisciplinarno prakso, ki je s svojimi deli pomembno zaznamoval slovenski kulturni prostor. Njegov opus, ki ima že več kot štirideset let, obsega avtorske filme in videodela, televizijske oddaje, instalacije in ambiente. Je pionir eksperimentalne videoumetnosti in medijske prakse pri nas ter njen promotor po svetu. Z videoinstalacijo **Videogram 4** je leta 1979 končal podiplomski študij slikarstva na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost, kjer se je zavzemal tudi za ustanovitev oddelka za video in medije. Med letoma 1987 in 1991 je bil Fulbrightov štipendist na univerzi California Institute of the Arts v Los Angelesu – program Film and Live Action, kjer je pridobil magistrski naziv (MFA). Od leta 1975 sodeluje z nacionalno televizijo (RTV Ljubljana > RTV Slovenija), kjer z ekipo inženirjev in tehnikov eksperimentira z elektronskim signalom in manipulacije aplicira v eksperimentalne videoe, TV-uvodnike in glasbene programe. Leta 1983 je z Marie Claude Vogrič ustanovil in vodil mednarodni bienale Video CD, ki je k nam pripeljal pomembne mednarodne režiserje in producente ter postavil takratno jugoslovansko video- in televizijsko avtorsko ustvarjalnost v mednarodni kontekst. Hkrati so se prav z bienalom stkali bolj neposredni in stalni produkcijski odnosi med televizijskimi profesionalci in videoumetniki, zaradi česar je televizija postala bolj odprta za video; to je spodbudilo jugoslovanske TV-postaje, da so odprle vrata svojih dobro opremljenih studiev tudi umetnikom. Na bienalu so bili med letoma 1983 in 1987 v provizoričnih TV-studiih, a z najsodobnejšo opremo ustvarjeni tudi številni umetniški videi. Vipotnik si je hkrati vseskozi močno prizadeval za vzpostavitev odprtega videostudia pri nas, žal neuspešno.

V osemdesetih letih je pripravil več programov jugoslovanskega videa in jih prikazoval v mednarodnem prostoru. Med letoma 1989 in 1994 je v Los Angelesu deloval s svojo videoprodukcijo XYZX ter sodeloval s televizijskimi hišami in filmskimi studii po vsem svetu. Leta 1994 je prevzel sanacijo znamenitega LBMA Video Annex, Long Beach, kjer je poleg rekonstrukcije videocentra produciral številne instalacije in videoe mednarodnih umetnikov ter v sodelovanju z Elayne Zalis pripravil strategijo digitalizacije njihovih obsežnih videoarhivov za dostopnost prek spleta. Od leta 2000 vodi kreativne medijske in videodelavnice v Mongoliji, Kirgiziji, Libanonu in Ljubljani.

kina

DIVA DIGITALNI
VIDEO
ARHIV

SCCA - LJUBLJANA
Zavod za sodobno umetnost

RADIO
TELEVIZIJA
SLOVENIJA

KINE
SISTE

MG+MSUM

